

ДНЕВНИКЪ

(Стенографический)

на

ОБЛАСТНОТО СЪБРАНИЕ ПЕТА РЪДОВНА СЕССИЯ.

V ЗАСЪДАНИЕ ВЪ ПОНЕДѢЛНИКЪ 17-Й ОКТОМВРИЙ 1883.

(Начало въ 1 часа слѣдъ пладне, подъ предсѣдателството на Предсѣдателя Д-ръ Странский.)

Предсѣд.: (звъни) Засѣданието се отваря! Г. Секретаръ ще прочете поименний списъкъ на депутатитѣ.

Секр. Д-ръ Данчевъ: (чете поименний списъкъ)

Предсѣд.: Присѣтствуватъ 37 представители, отсѣтствуватъ 14 именно: Бракаловъ, Калчовъ, Пеневъ, Матакиевъ, Дагоровъ и Христовъ съ отпущъ. Безъ отпущъ: Гешовъ, Саллабашевъ, Хулюсу, Панаретъ, Райнолди, Григорий, Стояновичъ и Аристагесъ.

Ще се прочете протоколътъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Руселиевъ: (чете протоколътъ)

Предсѣд.: Има ли да направи нѣкой бѣлѣжка върху протокола? (нѣма) Ще се прочетатъ двѣ съобщения.

Секр. Д-ръ Данчевъ: (чете)

Пловдивъ 14 Октомврий 1883 год.

№ 2766

Господине Предсѣдателю,

Приключенъ въ настоящето ми, имамъ честта да представа на одобрението на уважаемото Областно Събрание единъ правилникъ за постройкитѣ и доставкитѣ по Общитѣ Сгради, изработенъ по грижа на Господинъ Директорътъ на Земледѣлието, Търговията и Общитѣ Сгради, съгласно съ чл. 5 отъ десѣтата притурка на Органическиятъ Уставъ.

Приимете и пр. ГЕНЕРАЛЪ-ГУБЕРНАТОРЪ:

(подп.) А. Богориди.

Началникъ на Канцелариата: (подп.) Г. Павлитовъ.

№ 7280

Господине Председателю,

Заедно съ настоящето ми, имамъ честта да Ви препровада слѣдующитъ два законо-проекта изработени по грижата на Господинъ Директорътъ на Финанцитъ:

За учрѣждението на една областна банка;

За основанието на единъ поземеленъ кредитъ.

Първиятъ отъ тяхъ, а именно за учрѣждението на областна банка, е билъ представенъ на уважаемото Областно Събрание и въ ланската му рѣдовна сессия, но Господинъ Директорътъ е счелъ за нужно да направи тая година въ него нѣкои малки измѣнения.

Примете и пр. ГЕНЕРАЛЪ-ГУБЕРНАТОРЪ:

(подп.) А. Богориди.

Началникъ на Канцеларията: (подп.) Г. Павлитовъ.

Предсѣд.: Пристѣпваме къмъ дневния рѣдъ, първий: докладъ на комисията за отговора на словото на Н. С.

В. Нейчовъ: Господа! Азъ мисля, че ние вършимъ тука работа тъкмо като едно време старѣйтъ, когато се събирали на зелена морава и, като си чопкали едно друго, разисквали. Г-да! Ако въ отговоръ на словото трѣбва да се помѣстятъ нашитъ поглѣди, въ всѣко отношение, къмъ положението на страната ни, то необходимо е тоя отговоръ, съчиненъ отъ комисията, да бѣде напечатанъ, да го има всѣки представителъ въ рѣцѣтъ си и да дава своето мнѣние. Разноски за напечатанието не ще бѣдатъ Богъ-знае какви. Азъ предлагамъ да не се прочита рапортътъ на комисията, да се не пристѣпва къмъ разискване до дѣто не се печата. Това се прави всежде, дѣто искатъ да разискватъ съ съзнание.

Д-ръ Хакановъ: Азъ съмъ на сѣщото мнѣние съ Г-на Нейчова, но слѣдъ като се прочете рапортътъ на комисията, тогава да се даде на печатъ. Неще бѣде злъ да се напечати, предварително обаче трѣба да се прочете докладътъ на комисията. За това моля Г-нъ Нейчовъ да отложи предложението си подиръ прочитанието на рапорта, тогава азъ ще го подкрепя.

В. Нейчовъ: Не съмъ противъ предложението на Д-ръ Хаканова, да се прочете напрежъ докладътъ на комисията. Нъ на всѣки начинъ, казвамъ, когато да се разисква отговорътъ на словото, съ цѣль да се изложи и обясни по-добрь мнѣнието на Областното Събрание, трѣбва всѣки представителъ да има въ рѣцѣтъ си по единъ екземпляръ напечатанъ, да може по-съзнателно да даде гласътъ си, да не се кажатъ думи излишни, противни, отколкото ползни.

Предсѣд.: Моля Г-нъ Докладчикъ да прочете рапортътъ на комисията.

Докл. Минковъ: (Чете)

Ваше Сиятелство,

Областното прѣдставителство съ благодарение посрѣща задоволението, което Н. П. В. Султанътъ е благоволилъ да изрази на Ваше Сиятелство отъ примирението на духоветъ на населенията въ областта ни, както и благопожеланията Му за преуспѣванието ѝ. Ползувами се отъ този случай да констатираме, че досегашното подобрене въ областта ни, което е плодъ на вашето безпристрастно и справедливо приложение на законитъ на

страната, би се олучило още повече, ако Високата Порта би показвала по-голяма готовност въ подтверждението на законитѣ, гласувани отъ областното представителство, както и въ прѣдаването на онѣзи значителна частъ отъ населението, принадлежаща, спорѣдъ международнитѣ договори, на областта ни.

Областното Сѣбрание съ удовольствие посрѣща вписанието на разгаждание на онѣзи законопроекти, които иматъ за цѣль въздиганieto на препадналитѣ три главни извора за благосѣстоянието на страната ни — търговията, промишлеността и земледѣлнето, — и то ще положи всичкото изискуемо внимание за тяхното обсъждане, както и за обсъжданieto на онѣзи законопроекти, чрѣзъ които да се достигне не само по-равномѣрното разпрѣдѣление на тритѣ прями данѣци, нѣ още и тяхното намаление за облекчение на страната и главно на земледѣлческото ѝ население.

При обсъжданieto на бюджета-проектътъ за идущата финансова 84—85 година, ще се стараемъ да направимъ значителни бюджетарни намаления въ кръгътъ на възможността, чрѣзъ които да можемъ да подигнемъ кредитътъ на страната ни и да се опѣтимъ къмъ икономическото ѝ въздиганieto.

Като съзнаваме напълно важността на трудната задача, която ни предстои, ще употребимъ изискуемата дѣятелностъ за разрѣшението на всичкитѣ тѣзи въпроси тъй, както се очаква отъ населението и както неговитѣ истински интереси изискватъ.

Предсѣд.: Желаетъ ли сѣбранието да пристѣпни къмъ първото разискване на доклада?

В. Нейчовъ: Предложенieto което направихъ мисля да е добро и всѣки ще го приеме. Тукъ, Г-да, се прави отговоръ на словото, което ще служи за мѣрило на оцѣнка до колко сѣбранието оцѣнива мислитѣ изразени въ словото, при отварянieto на камарата. По тоя отговоръ и публичното мнѣние ще бѣде сѣдникъ за направлението на камарата; азъ поне немога да разбера какъ може да се разисква тоя отговоръ преди да се печата. За това предлагамъ да се не разисква до дѣто нѣ се печата.

К. Величовъ: Г-да, за жалостъ не се намѣрихъ тукъ когато се чель проектътъ за отговоръ на словото, въ което се изказватъ възрѣнията на Област. Сѣбрание спрямо положението на работитѣ въ нашата страна. За да се разисква, Г-да, въпросътъ да ли трѣбва още днесъ или утрѣ да се подложи въ сѣбранието тоя проектъ за да дамъ азъ мнѣнието си, трѣбва да зная самиятъ проектъ на адреса. Азъ обаче не бѣхъ тука и не зная какво съдържание има. Въ всѣки случай отговорътъ на словото, особено тая година, трѣба да съдържа твърдѣ важни работи и особено тая година. Комисията избрана да съчини отговорътъ на това слово е отъ болшинството на камарата. Макаръ въ нашата камара да има болшинство и то да навива всѣки пѣтъ опозицията, но азъ вѣрвамъ, тия Г-да които съставляватъ болшинството трѣбваше да приематъ поне единъ членъ отъ опозицията, та да узнае и тя предварително какъвъ духъ ще има адресътъ, да се приготви по него и да разисква като оборва или потвърждава началата, които съдържа. Тая година особено адресътъ ще съдържа, спорѣдъ мене, мнѣние на камарата спрямо Главниятъ Управителъ, предъ видъ на това, че настѣва 5-та година и неговий мандатъ истича. Камарата въ такъвъ случай, вѣрвамъ, трѣбва да се произнесе като какви възглѣдове има за Глав. Управителъ. Въ него адресъ ще трѣбва да се помѣне за дѣятелността на директората, за икономическото положение на страната и за толко важни работи още. За това не намирамъ за възможно, за приемливо мнѣние, което има за цѣль да тури на разискване адресътъ още днесъ. Г-да, всичкитѣ данни, всичкитѣ думи казани, представятъ важността на адреса, но прѣдметний адресъ трѣба да се разисква на дълъ

го. Нашето Областно Събрание намърено въ дѣйствиелно огромни сфери на неговата дѣятелность, въ неговитѣ работи има голѣма важность, така щото незная дали има мѣжду насѣ депутати, които мислятъ да се произнесѣтъ безъ да се приготвятъ, безъ да изучатъ положението на страната, безъ да съобщатъ на Глав. Управителъ, чрѣзъ адреса, мнѣния, които да сж съобразни съ истината.

Отъ такава точка на зрѣние, Г-да, като дунущами всичката важность за случая, вѣрвамъ, признаватъ всички мои събратия, че трѣба да се отложи разискванието на адреса. Азъ моля Обл. Събрание, да отложи въпросътъ за угрѣ, поне да се приготвимъ по него всички и да го разискваме съзнателно.

Предсѣд.: Споредъ вѣтр. правилникъ и адреса ся разисква също каго единъ законопроектъ; събранието се произнася приема ли го въ внимание или не; послѣ пристѣпва на второ подробно разискване и най-сетнѣ на трето изцѣло разискване. Моля Обл. Събрание да се произнесе върху предложението на Г-на Нейчова: да се напечата или не адреса.

В. Нейчовъ: Обл. Събрание въ случая неможе освѣнъ да постѣпи съгласно съ 10-й членъ на Вѣтрѣшниятъ правилникъ, който казва, че адресътъ се прочита въ събранието, а се разисква послѣ двѣ дена най-много. Слѣдователно самия духъ на тоя членъ ни дава, довежда до заключение, че адресътъ трѣба да бѣде напечатенъ и така да се разисква моето предложение е съгласно съ тоя членъ, че трѣба да се напечата адресътъ да има по единъ екземпляръ всѣки въ рѣцетъ си и да разисква съзнателно. Събранието като одобри моето предложение ще направи двоенъ актъ на право: всѣки депутатъ ще разисква съ знание на работата, отъ друга страна ще почете свойгъ Вѣтрѣшенъ правилникъ, който е неговъ законъ. Ако това не направи събранието ще претѣжи свойгъ Вѣтрѣшенъ Законъ.

Предсѣд.: Има предложение отъ Г. В. Нейчова да се напечати адресътъ и така да се разисква. Подкрѣпа ли се това предложение? (подкрѣпа се). Които сж за него да станатъ прави (болшинство). Миновами на 2-й дневенъ рѣдъ: запитването на Г-на Милковски. Г-нъ Милковски има думата.

Милковскій: Г-да! Моето запитване, което заявихъ още завчера, когато го предложихъ за дневенъ рѣдъ, се отнасяше до публично-административний правилникъ отъ тая година, за сѣянието на тютюнътъ. Г-да! Извѣстно Ви е, че имаше и другъ такъвъ правилникъ отъ бившето правителство, но който съ своята санкция различава отъ тоя. Именцо: първий постановява щото всѣки тютюнопроизводителъ да не сѣе на по-малко пространство тютюнътъ отъ колкото предписва, въ противенъ случай се искоренява тоя тютюнъ. На противъ сегашний правилникъ издаденъ за тоя прѣдмѣтъ има съвсемъ друга санкция. Той казва, че всѣки тютюнопроизводителъ неможе да посѣва тютюнъ на пространство по-малко отъ лѣха; който претѣжи това предписание на правилника, да плаща глоба по 20 пари на коренъ посѣтъ тютюнъ.

Тоя правилникъ, Г-да, до колкото можахъ да узная, е издаденъ на 24 Май тая година и до дѣто се пригѣждалъ отъ Постоянный Комитетъ, до дѣто се промулгировалъ отъ Главний Управителъ се изминали 10—15 дни и така е туренъ въ сила около 20 Юний. Сѣга, Г-да, трѣба да знаемъ, че сѣянието на тютюнътъ започва отъ 1-й Май и свършва окончателно до 15 Май.

Въ послѣдно време обиколихъ своята коллегия, също и коллегията на моя събратъ г-нъ Величковъ. Азъ можахъ да чуя живи оплаквания и кански пищеня на населението

противъ правителството, за прилаганieto на тоя правилникъ. Защото се прилага правилникътъ една приета глоба за престѣпление, като се глобява тютюнопроизводителътъ, който си е позволилъ да посѣе тютюнъ на по малко отъ единъ четвъртъ увратъ. Такива посѣяни мѣста сѣ съ по 1000 корени, а може би и повече. До колкото можахъ да узная отъ акцизното управление, само въ Харманлий имало да се събира глоба около 50,000 гр. тъй също и въ Хасково и Хаджи-Елесь, спорѣдъ както помни. Азъ питахъ почитаемото правителство да ми каже има ли извѣстие или не че тоя правилникъ се прилага за минало време, за време когато самия правилникъ не съществувалъ. Има ли такова постановление, че той ще има повратна сила и кой ще му я е далъ.

Дирек. Ев. Гешовъ: — Както знаете, г-да, нѣмаме правилникъ, нѣмаме законъ за тютюнитъ; ние се водимъ още отъ турскитъ правилникъ за тютюнитъ. Първия членъ на тоя правилникъ постановява да не може да се съе тютюнъ на пространство по-малко отъ $1\frac{1}{2}$ леха. Но не се поменува именно какво е наказанието за ония, които престѣпатъ това предписание. Нѣма нужда да казвамъ, че на единъ човѣкъ може да се каже, че ако направишъ това е престѣпление, а да не му казвашъ какво е наказанието. А това е една непълнота въ турскитъ правилникъ за тютюнитъ — нѣщо безсмисленно. Предъ видъ на тая непълнота въ тур. правилникъ, Дирек. на Финанцитъ, преди още да бѣда азъ Директоръ, представила на правителството нуждата да се поправи една санкция—едно постановление, што да се опрѣдѣлява въ правилника за тютюнитъ наказанието за ония, които нарушаватъ тоя членъ отъ тур. правилникъ. Дирекцията представи напоследѣкъ правилникъ, съ който се изискваше што това наказание да бѣде горъ-долъ, спорѣдъ френскитъ законъ по 20 пари на всеки корень. Тоя правилникъ се представи за разглеждане още презъ Марта, преди още да бѣше дошло време за съзание на тютюнитъ, но по неизбѣжни забавения, които обикновенно ставатъ за правилницитъ при Главний Управителъ, Частний Съвѣтъ и Постоянний Комитетъ промулгиранieto на предмѣтний правилникъ стана на 24 Май. Тогава бѣхъ издѣзълъ по обиколка изъ Областта и въ мое отсъствие Дирекцията проводила окръжно до финансови чиновници, че вече има правилникъ, че нѣма да се изкубватъ тютюнитъ посѣти на малки пространства, но че ще се записватъ само. Преди отварянieto на настоящата сесия именно на 6 Октомврий, повѣренната ми Дирекция получи едно прошение отъ нѣколко души селени изъ Хасковско, тютюнопроизводители, съ което казвахъ, че се приспособявалъ тоя правилникъ за тая година и молеха да се отмѣни това постановление. Азъ предложихъ въпросътъ на Главний Управителъ, а той на Частний Съвѣтъ, който се произнесе, че не трѣбва да се прилага на тая годишната тютюнева сѣдба казанитъ правилникъ. Това рѣшение на Частний Съвѣтъ се съобщи на надлѣжнитъ чиновници. Слѣдователно въпросътъ е рѣшенъ. Колкото за представянieto на тоя правилникъ, въ видъ на законопроектъ, съгласно съ чл. 55 на Органически Уставъ, ще стане и Областното Собрание може да го приеме или не. Това има да отговора на г. Милковскитъ.

В. Нейчовъ. Г-да! Благодаря на г. Директора на Финанцитъ за даденитъ му обяснения, но тия обяснения не ме удовлетворяватъ; защото правителството не биваше да тури въ такова положение сиромаша, като го лишава отъ нѣколко дни, отъ най-работнитъ, разбира се, именно презъ времето на жетвата, презъ което време селянина сиромашъ бѣше принуденъ да стои затворенъ, по причина на исплащанieto глобата за тютюнитъ. Това рѣшение на Частнийтъ Съвѣтъ, за което каза г-нъ Директорътъ, прави милость на селянина, но е безполезно вече. Неправдата е произведена вече и не може да се отвърне. Пра-

вителиството е онеправдало — глобило населението съ такъвъ законъ, който не е законъ само въ нашия департаментъ. — Пазарджикский много тютюнъ се изскуба и се наложи глоба на производителитѣ. Азъ казвамъ това само да се констатира въ протоколитъ на Обл. Събрание.

Д. Милковскій: Отъ разясненията, които даде Г-нъ Директора, азъ до нѣкадѣ дѣйствително се удовлетвориохъ, нѣ понеже приложението на правилника е станало, произвело се глобяване, нѣкои сж глобени вече 300—400 гр. Питамъ г-на Директора какво ще стане съ тия хора на които е земена глобата.

Дирек. на Финан.: Въ отговоръ на г-на Нейчова има да кажа, като е обърнато вниманието на Финан. чиновници за тоя правилникъ, именно е казано да се не скуби тютюнътъ, а остава да се взима само глоба, обаче не е опредѣлено кога именно да се взема глоба: за тая или — за слѣдующата година. И повтарямъ това е станало въ мое отсъствие. Колкото въ отговоръ на г. Милковскій, ще кажа, че ще се повърне глобата на глобенитъ, както се повърна и миналата година вторичний бегликъ на всички търговци, които бѣха прекарвали овцъ и кози изъ Княжеството.

В. Нейчовъ: Обясненията на г. Директора сж хубави наистина, но пакъ не сж удовлетворителни. Азъ зная случаи че сж дадени нѣкои хора подъ сждъ за нѣкои престѣпления на тоя правилникъ; за това взѣменитѣ мърки сж безъ полза.

Дирек. на Финан.: Г-нъ Нейчовъ каза за нѣкои случаи, които знаятъ, че нѣкои хора били дадени подъ сждъ за престѣпления по правилника. Всичкитѣ които сж дадени подъ сждъ не сж за престѣпления именно, че сѣбѣли малки пространства, но за испушения тютюнъ съгласно съ постановленията на правилника за тютюнитъ.

Т. Кесляковъ: По тоя въпросъ се дадохъ обяснения отъ г. Директора, които се виждатъ удовлетворителни и вѣрвамъ всѣки това чувствува. Излага се работата, като се каза, че правилника промулгиранъ отъ Пост. Комитетъ испратенъ билъ съ инструкции, да се приложи въ дѣйствие, въ негово отсъствие. Незная да ли въ негово отсъствие или не е издаденъ приказътъ и предписанието на Дирекц. на Финанциитъ. Обаче тѣжвината именно отъ това окружно пакъ лѣжи върху главний администраторъ. Тукъ значи той не може ни малко да бжде улеченъ, толкова повече, че сега г. Директорътъ самъ исповѣда, че има такава заповѣдъ. Каза ни се още, че е приготвилъ такъвъ правилникъ, именно защото Тур. Законъ не съдържа наказанія. Но самъ г. Директора исповѣда, че имало дадена изрична заповѣдъ да се скуба тютюнътъ, посѣтъ противъ предписанието на правилника и азъ незнай що е това, ако не наказание. Значи имало е предвидено наказание. А ние направихме правилникъ да се взема по 20 пари на коренъ и не за лански и тая годишенъ тютюнъ, защото естествено всѣки законъ нѣма обратна сила. Но констатирамъ за жалость, че сж дадени инструкции отъ Дирекцията противъ всички постановления на свѣта, за туранието въ дѣйствие, още тая година, предметний правилникъ. Но каза ни се още, че това ще се икономиса, тъй като се възло рѣшение да се повърнатъ паритъ на хората взети за глоба, за да се удовлетвори погрѣшката. По свѣденията които имамъ ако и наистина да сж вземени пари отъ нѣкои, които иматъ повече, за глоба, то все едно да стоятъ у тѣхъ или у област. ковчегъ. Но има случаи дѣто бѣдни селянини е билъ принуденъ да си продаде съ долна цѣна храната за исплащаніе на тая глоба. Значи макаръ да се повърне взетата глоба, пакъ има щета. Кой ще е отговоренъ и кой ще запла-ти загубитъ? Но и въ тоя случай е лесно, да положимъ. Защото сега хранитъ иматъ не добра цѣна, а напрѣдъ ги продали съ добра. Има хора които сж били принудени — това

го зная добръ — да продадат котлитъ си, движимъ имотъ най-потрѣбното нѣщо. Не зная сега ако паритъ се повърнатъ да ли ще бѣдатъ достатъчни да се купятъ продаденитъ котли съ сжщата цѣна? Незная кой ще удовлетвори такива селяни, кой е отговоренъ? За това като не съмъ доволенъ отъ тоя въпросъ, запазвамъ си правото да говоря изново върху него, ако се прекъсне сега.

Директ. Гешовъ: Ще отговоря на Г. Кесякова, че турскій правил. за тютюнитъ не предвижда наказание именно да се искоренива тютюнътъ посѣтъ на по-малко пространство, отъ колкото опредѣлява закона. Самото правителство, когато изработи нашия Публ. Адм. Правилникъ, предвидъ наказание въ него, не само 20 пари глоба на всеки корень, нъ и искоренение на тютюна посѣтъ на по-малко пространство отъ лѣха. Мисльта на касателний членъ отъ правилника за такава мѣрка, се основава на опитъ, че не може да се контролира лѣсно производството на тютюна на малки пространства разпръснати. Знаете, Г-да, че за тютюна се плаща мюрурие и патентно право. До дѣто се плащатъ тия два данѣка, законътъ за тютюнитъ предвижда рѣдъ постановления: отъ самото сѣяние и събиране на тютюна до самото му туряние въ пакети, строго се преслѣдва отъ акцизни агенти. Това е началото да се сѣе тютюнъ на по-големо пространство, за да може да става контролтъ по-лесно, да не се избѣгватъ злоупотрѣбленията. За това и тур. правилникъ съдържа такъвъ членъ, споредъ който да не се сѣе тютюнъ на малко пространство, нъ именно какво е наказанието, тур. правил. за това не казва нищо. Дирекц. на Финанцитъ предъ видъ на това, когато предложи Публ. Адм. Правил. предвиждаше не само глоба, но и още искубване на тютюна. Защото ако се вземе само глоба, да не се искубва тютюнътъ, пакъ ще сѣществуватъ сжщитъ мѣчнотии за Акциз. агенти да преслѣдватъ тоя тютюнъ, до гдѣто се тури въ пакети.

Ето нѣкои отъ мотивитъ за предложението на правителството да има такъвъ правилникъ. Правилникътъ се предложи на Пост. Комитетъ, той го прие съ нѣкои изменения и Глав. Управителъ го потвърди. Разбира се, за да проводиме Правилникътъ на Финансовитѣ власти трѣбаше да послѣдва окръжно писмо. И Глав. Управ. каза сжщо да се пише. За това Дирекц. на Финанцитъ писа окръжно писмо до Финанциалнитѣ власти. Ако, Г-да, по-напрѣдъ казахъ, че това окръжно стана въ мое отсѣствие, не искахъ съ това ни най-малко да улечка себе си отъ отговорностъ. Пакъ ще забѣлѣжа обаче, че въ това окръжно не се казваше изрично, че трѣба правил. да се тури въ дѣйствиe тая година. Но по вънъ тѣй разбрали, написали тютюнитъ и глобили нѣколко производители и глоба-та въ малки случаи е събрана. Забѣлѣжете това, твърдъ малко количество е събрано. При първото още оплакване до Дирекц. на Финанцитъ за това приложение на закона, Дирекц. се отнесе до Глав. Управителъ въ смисълъ, да се поправи злото, Глав. Управителъ сезира съ това Част. Съвѣтъ и той намѣри, че глобата не трѣба да се взима. Азъ мисли отъ това по-ясно не може.

Наумовъ: Законътъ за тютюнитъ, който сме наслѣдили отъ Турското царство, знае населението какъ се приспособява и знаемъ колко то е обидено отъ него. И колко повече правителството е залѣгало да се приспособява тоя законъ, толко повече се е затруднявало населението. Рѣдко има законъ по-строгъ, законъ по несправедливъ за нашето население, въ тия особенно обстоятелства, въ които то по настоящемъ се намира. Съчинителитъ, когато се съставили тоя законъ, сж имали повече предъ видъ ползата на царството, на хазната, а никакъ не ползата, трудътъ, на самото население, което отъ такъво произведение може да се прехранва. Дѣйствително единъ видъ строгостъ отъ тоя

законъ и нашето правителство приспособява съ втория правилникъ, единъ видъ варваризъмъ върху населението, но такъвъ билъ законътъ. Не можемъ значи да обвиняваме Директора за тоя правилникъ нито, че билъ вѣнъ по това време, когато се пратило окръжното писмо. Самото население знае работата отъ съществуването на Тур. правилникъ, отъ съществуването на монопола въ Турско; знаятъ ония, които се занимаватъ съ съяние на тютюнъ, какви затруднения представя тоя правилникъ. Още повече страдатъ ония, които се занимаватъ изключително съ това произведение. Да се съгласи правителството да се остави постановление въ правилника да се изкубва тютюнътъ, то е равносилно съ постановление да се прекъсне единъ видъ приходъ на земледѣльца. Публ. Адм. Правилникъ тая година направи да се извършатъ още по-голъми строгости. Имало е причини и може би да се оправдава издаването на такъвъ строгъ правилникъ. Обаче, не само въ тоя случай виждаме да страда населението отъ закони, които препиятствуватъ за произвожданието на тютюна. Има и други случаи. Правилникътъ за тютюнитъ не предвижда никакво улеснение за производството на тютюна, но предвижда наказание още за ония, които се удържостиватъ да посѣватъ тютюнъ на пространство по-малко отъ лѣха. Не само въ тоя случай постановлението на правилника затруднява населението. При такъво запрещение да съятъ хората тютюнъ нѣма и друго удобство, нѣма нищо за общъ складъ за тютюнитъ, гдѣто да се влагатъ. Минаха вече три години; Г-нъ Директоръ на Финансите, билъ настоящий, билъ предшественикътъ неговъ, трѣбало да има предъ видъ, че много лошо става, когато се глобява населението безпощадно.

Въ селата гдѣто се произвежда тютюнъ, въ най-бѣднитъ села, селянитъ като нѣматъ доста ниви, като нѣматъ други сръдства за преживяване, тия селяне се занимаватъ съ обработването на тютюни. Такива селени за жалостъ, отъ само себе си бѣдни, се разоряватъ отъ глобяване. Тии не сж въ състояние да си направятъ такива добри къщи, каквито иматъ гражданитъ, тѣ нѣматъ складове, нѣматъ зимници гдѣто да чуватъ своитъ тютюни. Всичко каквото иматъ, тѣ чуватъ въ къщи: и ниперкитъ имъ тамъ, и въглищата имъ тамъ, и дървата имъ тамъ, и свинетъ имъ тамъ и всичко на едно мѣсто. Дозволява се отъ закона да се чува тютюнъ, селянинътъ го оставя пакъ въ своята къща. И тамъ дѣтцата му бъркатъ, тамъ спятъ кокошкитъ му, тамъ се расправя жената му по своитъ домашни работи. И тютюнътъ се разнася, губи по тежина, губи по качество. Ето дохожда Колджийтъ, напръжъ го мърилъ 50 оки, сега го премърва, излиза 40 оки, глобява производителтъ, освѣнъ глобитъ, за които г-нъ Директоръ спомена. Слѣдователно производителтъ е принуденъ да държи тютюнътъ, неможе да го продаде, неможе да го хвърли на боклука и, при всичко това, той плаща глоби безпощадно. Зная хора, които сж държали тютюнъ четири години, не е имало търговецъ да го продадатъ, испадналъ по качество, по цѣнность и сж платили 3—4,000 гр. за глоби. Тая вѣда е значи отъ лошия правилникъ, отъ лошия законъ. Обаче, Г-да, макаръ да вземаме въ уважение, че се е взела глоба за тия годишнитъ тютюни и защото е запретиено съянито на тютюна на по-малко пространство отъ лѣха, или отъ половинъ лѣха, но не отъ това само се представя положението ужасно: но ония които изражаватъ оплакванията на своитъ избиратели, тѣ преувеличаватъ малко работата. На всѣки начинъ, тоя правилникъ е неудобенъ и вземаме актъ отъ обясненията на г. Директора, че правилникътъ ще се внесе за разглѣждане на Областното Събрание и, вѣрвамъ, Събранието отъ тоя правилникъ ще направи законъ съ голъми удобства, при обстоятелствата, въ които се намира населението; ще избѣгне такива постановления, които глобяватъ населението безпощадно.

Обл. Събрание трѣба да го преобърне въ законъ, който да не стѣснява правата на населението, споредъ който да не се ползува само правителството да въведе въ него постановления, които ще гарантиратъ производителността, ползата не само за правителството, но и за населението.

М. Маджаровъ: Нещѣхъ да взема участие въ тоя въпросъ, ако нѣкои отъ говорившиятъ не дадоха такъво развитие на въпроса, което предизвиква раздражение. Каза се, че Турскиятъ законъ за тютюнитѣ съдържа членъ съ постановление да се искоренява тютюнъ посѣтъ на малко пространство. И Г. Кесяковъ стана да ни казва, че ималъ факти за гдѣто се произвели голѣми неправди на населението, вслѣдствие на недобрите распорѣждания отъ страна на Дирекц. на Финанцитѣ. Азъ ще помоля Г. Кесякова да укаже на нѣкои факти. Г-да! тая практика спрямо стѣянieto на тютюнитѣ е наслѣдие отъ Турско врѣме, и сега се прилага у насъ, прилага се подобно наказание и се опропаства производителността на тютюнитѣ. Г-да! Мисълта за проектъ на правилникъ се появи преди да почне годината. И такъвъ се приготви. Гласуванъ веднажъ той, не бѣше възможно, освѣнъ да се съобщи съ окръжно. Защото Пост. Ксмитетъ го преглѣда, Глав. Управителъ го промулпирова и той влѣзе въ сила, значи трѣбваше окръжно писмо, съ което да се препорѣча изъ областта. Колкото за продаването на имотъ, за да се плати глоба, мисля, Г. Кесяковъ не може да прѣдстави факти, а само казва това на предположение. Даже да има случаи въ които сж се взели глоби, нѣ и то нищожни случаи. Колкото да ли законътъ е строгъ, наистина може да е справедливъ Г. Наумовъ, но отъ друга страна, отъ практика знаемъ, че законитѣ за прямитѣ даждия трѣба да бждатъ всякой пхтъ строги. Всяка държава издава строги закони, за да има по-голѣма сигурностъ, увеличения на прямитѣ даждия. И нашата държава наистина трѣбва да увеличи прихода отъ тия данѣци. Въ такъвъ случай, разбира се, законитѣ за такива даждия трѣба да съдържатъ повече строгостъ. Ако ние, Г-да, сме наклонни да отстъпваме, ако оставимъ да съществуватъ злоупотребления, контрабандата, наистина ние много ще намалимъ данѣкътъ. Въ други държави прямитѣ даждия сж най-голѣми. Въ насъ отива напроливъ. И ние знаемъ отъ практика, че напроливъ тукъ трѣбва Обл. Събрание да препорѣчи още по-голѣма строгостъ. Има мѣста, гдѣто знаятъ отъ старо врѣме, че не се правятъ такива контрабанди и при всичко, че производството на тютюнитѣ е малко, пакъ не съществува такъва практика т. е. не се остава безъ контролъ такъва отрасль на приходъ. Не трѣбва слѣдователно да бждемъ меки въ законитѣ, нѣ строги и справедливи.

Милковскій: Касателно отговора на г. Дирек. на Финанцитѣ запазвамъ си право да говоря. Но това, което говори г. Маджаровъ, мисля не влиза въ кръга на запитването. То бѣше, че тоя правилникъ е много строгъ, че не трѣба да се прилага още въ нашата областъ, че е несъобразенъ съ нашето състояние — съ нашето сиромашество. Въпросътъ бѣше тукъ: защо се прилага правилникътъ за врѣме, прѣзъ което той не е съществувалъ. Тамъ е въпросътъ. Никой не е питалъ правителството защо е толко строгъ законътъ, защо се налага толко тѣжка глоба. Тукъ въпросътъ: защо се издава правилникъ за врѣме, за което не е съществувалъ. Колкото че законътъ е по-мекъ, или че даждията ще се намалятъ, имамъ честъ да обясна на г. Маджарова, че който произвежда тютюнъ натоварва се съ глоба, ако харчи отъ него, но да го затворишъ, да го обесишъ той пакъ ще пуши отъ тоя тютюнъ (смѣхъ). Но тоя е другъ въпросъ, можемъ да говоримъ за него, когато дойде на дневенъ редъ, както каза г. Директора, когато представи законопроектътъ. Тогава ще ли се приеме, ще ли се отхвърли, ще ли се измѣни тѣй или иначе,

то е другъ въпросъ. Тукъ бѣше въпросътъ само за предметния Публ. Адм. Правилникъ.

Г-нъ Наумовъ каза, че оплакванията, които излагаме били преувеличени. Азъ мога да го увѣря, че оплакванията сж представени въ сжщностъ. Ако кажа на г-нъ Наумова, че има човѣкъ, който се самообѣси, именно въ колегията на г. Величкова, по причина на преслѣдване на тютюнъ? Това е фактъ. Наказанъ човѣкътъ съ толкова глоба, пресмѣтналъ, че нѣма отъ гдѣ да вземе да я плати, той дошълъ до отчаяние и се самообѣсилъ. Това не е преувеличение, Г-да.

За отговора на г. Директора отъ моя страна ще кажа преди всичко, че съмъ доволенъ, като се каза още, че ще се повърне глобата вземана отъ населението. Но като взема актъ отъ неговитъ думи, констатирамъ фактътъ, че нашето правителство незнае това, което става подъ носа му. Въ Хасковскій департаментъ събиратъ глоба, притѣсняватъ населението право или не за тютюни, за които излиза законъ послѣ. Това е твърде жално, неправи честь на нашето Обл. Събрание да сжществува такъвъ произволъ надъ нашето население. И населението не е възненагодувало толкова. А азъ вѣрвамъ, ако се вземаха 5 гр. отъ кесията на г. Маджарова, щеше да пропици цѣлъ свѣтъ (смѣхъ.). Слѣдователно, Г-да, това сж нѣща, на които трѣба да се обръща сериозно внимание и когато се отговори на такива нѣща да се не присмѣваме, но да приемаме, че това е станало. Азъ не съмъ тютюнопроизводителъ и ще кажатъ нѣкои незнае добръ работата, но ако иска г. Маджаровъ нека отиди да испита.

Кьойбашиевъ: Говори се много върху правилника и едни искатъ да кажатъ, че правилникътъ се направилъ много кжсно, а други пъкъ казва, че не е влѣзълъ още въ сила. Мнозина казва, че не е принесълъ никаква полза и азъ констатирамъ, че и въ моята колегия въ много случаи е направилъ нечути свирѣнства по събиранieto на глобитъ. Тамъ г-да, има продадени коне, черги и пр. за глоба, но и тѣ не сж стигнали. Тамъ кога се е питалъ началника на акцизътъ дали неще дойде новъ законъ за тютюнътъ, той е отговорилъ, че има законъ и по него се вършало всичко. Г-да! Констатирамъ фактътъ, че правилникътъ е издаденъ незаконно и неправилно. Азъ нищо повече неща да кажа, като слушамъ, че правилникътъ ще се отмѣни и ще се прекрати тая строгость. За сега има станали два случая въ едно село по тоя тютюнъ, а това не е добъръ знакъ.

Дирек. Гешовъ: Г-нъ Кьойбашиевъ не трѣба да се лъжи, като казва, че имало нѣкои случаи не добри станали влѣдствие приложението на правилника. Тоя правилникъ толко скоро е приспособенъ, щото не е възможно да се върва това. Всичко станало до сега е отъ ланскій правилникъ, който казва, че шомъ единъ пжтъ се испишатъ тютюнитѣ и послѣ се намѣри, че липсува отъ него, то производителитѣ се глобятъ по 33 гр. за всѣка една ока. Зная че два случая има за преслѣдване на производителитѣ, но това не е слѣдствие отъ правилникътъ. Азъ моля г. Кьойбашиева да каже ако има факти, че сж станали отъ тоя правилникъ, за да не го представа съ цѣлъ да се обърни въ законъ.

Из. Х. Петровъ: Въпросътъ се разясни по-вече. Има значи неправда за населението споредъ вземанieto на тая глоба. Неправедно значи се продава стоката на хората. Отъ това неискамъ да извада лошо заключение, но казвамъ го, че на мѣсто да поправимъ вежди изваждаме очи. Има много случаи, които доказватъ незачитанието правата на населението, особенно отъ ретроградното приложение на предметния правилникъ. И важно е да се занимаемъ съ това. Обаче като се разясни до нѣйдѣ въпросътъ, да си негубимъ времето, а въ заключение на всичко да направимъ едно предложение. Споредъ мене ние не трѣба да обвиняваме Финанс. Чиновници, че шомъ получили правилникътъ пребързали

да го турятъ въ сила. Тѣй или инакъ, обаче каквото и да направимъ, трѣбва да внимаваме щото поне за напредъ да не ставатъ подобни обиди на населението. Трѣбва да се препорѣча на правителството веднажъ за всегда да не прави такива обидни мърки на населението. Ако приема Събранието ще предложи такъво предложение.

Предсѣд.: Ако имате да направите предложение, моля да го дадете писмено на бюрото.

Т. Кесляковъ: Азъ щѣхъ да помоля почит. Събрание да се неповръща повече на сѣщия въпросъ, но за жалость принуденъ съмъ да кажа нѣколко думи като отговоръ на това, което благоволи да каже Глав. Контрольоръ г. Маджаровъ, относително приведения нѣколко поразителни факти по зловръдността на този правилникъ, за който искаше да каже, че ужъ билъ турнатъ въ дѣйствиe отъ Дирекцията въ негово отсъствие и за гдѣто почна да обвинява депутатитъ, че не трѣбало да ставатъ никакви възражения противъ правилника. Той обвиняваше и мене за казаното ми противъ този правилникъ и за извинение на себе си иска да ми каже, че самия законъ предписвалъ да се искубатъ тютюнитъ и да се преслѣдватъ и глобятъ производителитъ имъ и то защото самото правителство било турило въ сила тоя законъ. Той иска да откаже изказанитъ нѣколко важни факти, като отрича да е ставало изскубване и на тютюнитъ. Отъ друга страна ми казва да му дамъ факти, които сега нѣмамъ, но когато ги събера ще му ги дамъ.

В. Нейчовъ: (*Предсѣд.*: Г. Нейчовъ, на предмета, за разяснение). Има да кажа само за разяснение. Случайно ще кажа, че тютюнтъ наистина не може да се искоренява, че и самото постановление да ся взима глоба е законъ лошъ. И нѣма нужда отъ такъвъ лошъ законъ. На Обл. Събрание не е само пръвъ случай да усѣти че неговитъ рѣшения оставатъ забравени. Оставатъ само въ протоколитъ му и не виждатъ бѣлъ свѣтъ. Азъ зная Обл. Събрание е рѣшило отъ врѣме, когато азъ не съмъ ималъ честта да бѣда въ тая свѣщенна сграда, да се внесе законъ за тютюнитъ. Това нѣщо е забравено, и азъ питамъ правителството . . . (*Предсѣд.*: думата имате само за разяснение по предмета) случайно да питамъ да ми каже Г-нь Директоръ да ми каже да ли има, поне сега, намѣрение да представи такъвъ законъ.

Дирек. Ев. Гешовъ: Г-да, обявявамъ, че има законопроектъ по предметния въпросъ, който скоро ще се представи на почитаемото Обл. Събрание.

К. Величковъ: Ако разискванията по запитването се продължиха толкова много, то е, че излезохме отъ предмета. Запитването само опредѣля какъвъ е предметътъ на разискването ни. Той е: Правилникътъ върху сѣдбата на тютюнитъ може ли да има обратна сила или не? Простира ли се и върху посѣтитъ тая година тютюни? Да ли е добъръ или лошъ правилникътъ, въ тая минута не подлѣжи на нашето разискване. Частний Съвѣтъ го е одобрилъ, Пост. Комитетъ го е разискалъ и приелъ, и затова си има мотиви отъ Директора. Рѣшенъ е значи въпросътъ и тѣй, въ форма, както днесъ сѣществува Правилника. Той ще се представи въ Събранието като законопроектъ, и Събранието ще види въ каква форма тогава да го приеме, или съвѣтъ да го измѣни. Днесъ обаче разискването ни е: «може ли правилника да има обратна сила». Сега какъвъ е и отговорътъ на Г-на Директора по запитването? Отговорътъ е, както можехме да желаемъ. Каза се, че правилникътъ за тютюнитъ билъ распратенъ на всички чиновници, и че, нѣкои отъ чиновницитъ сѣ мислили, че трѣбва да го приложатъ веднага. Г-нь Директора, е желателно да знае какво

се прави по вънъ, но предъ видъ, че финан. чиновници, като приели тоя правилникъ незнайли какво да правятъ и, нѣкои го прилагали — Глѣдамъ, че Г-нъ Кесяковъ се смѣе сръщо мене, но

(Т. Кесяковъ: Азъ се не смѣя на думитъ ви, ако се смѣя, може да има друга причина.

(Председателъ: Моля, редъ!)

(Т. Кесяковъ: Нека да се необръща къмъ мене.)

че има нѣкои чиновници, които, било отъ ревностъ, било че тѣй разбирали, взели и приспособили правилникътъ, и не е чудно, че захванали да взематъ глоба и много и тѣжка. Има ли право или не, все равно, но работата е че взимали. И това не е ставало по налаганieto на Г-на Директора: той не е виновенъ и нѣма защо да го обвиня. Той щомъ узналъ работата — каза ни се — представилъ я на Глав. Управитель и той — на Частниятъ Съвѣтъ, който рѣшилъ да се не приспособява за тая годишнитъ тютюни правилникътъ. Ако имало и глоба взета, Г-нъ Директоръ каза, че ще се повърне. Жално е, че се взимала глоба, но тукъ не виждамъ защо да се обвинява Директорътъ на Финанцитъ.

Колкото за предложението на Г-нъ Ив. Х. Петровъ, то ще бѣде безвървменно, сега ако го приемемъ. Трѣбва съ него да чакаме въпроситъ, които се касаятъ до сегашното финансово управление на областта. А да вземемъ да препорѣчаме сега за туй, по поводъ на единъ правилникъ, по случаенъ въпросъ, върху който още има добъръ отговоръ отъ страна на правителството, да говоримъ сега, Г-да, за самото управление нѣма, да ни прави честь. За това най-добрѣ, ако има нѣщо да говоримъ за финан. управление да го кажемъ тогава, когато дойдатъ самитъ финансови въпроси предъ насъ, въ всичката си огромность, когато дойде предъ насъ самиятъ бюджетъ, или и други закони, които иматъ сходство съ въпроситъ за самото финан. управление, като запазимъ нашитъ възрѣвни по венчки въпроси по финан. управление. Сега да се задоволимъ съ казанитъ обяснения отъ официалната трибуна, че и да минемъ на дневния редъ. Азъ повече скърба отъ колкото моитъ събратия, че има такъвъ правилникъ. Азъ съмъ билъ противъ него. Въ протоколитъ на Постоянний Комитетъ стои това, които впрочемъ знаемъ защо не трѣба да се съобщаватъ тукъ. Азъ съмъ билъ противъ тоя правилникъ и когато още се представи въпросътъ тукъ, пакъ ще бѣда противъ, додѣто той съдържа такива ограничения. Защото и азъ съмъ за разработването на тая индустрия, има причини да бѣда противъ правилника, който не представя никое развитие на тютюневата индустрия. Областното Събрание като взема актъ отъ обясненията на офиц. трибуна по запитването на Г. Милковский, моля да минемъ на дневния редъ.

Предсѣд.: Има двѣ предложения: отъ Г. Ив. Х. Петровъ и Г. Величкова. Моля да се представятъ писменно.

Ив. Х. Петровъ: Намѣренето ми бѣше да кажа, че има незачитание правата на населението, което трѣбва да се прекъсне и да се препорѣчи на правителството да се неоставя това население на произвола на чиновницитъ. И като прави закони, да носятъ изискуемата форма. Аке желае Събранието, да прочега предложението. (Гласове: да се прочете. Чете) «Областното Събрание като изслуша разискванията между депутатитъ по интерпелацията на Г-на Милковский за ретроградното приложение на правилника за сѣвнието на тютюнитъ, като взема актъ отъ думитъ на Г. Дир. на Финан., намира за добрѣ да се препорѣчи въобще на правит. да се внимава за напредъ по добрѣ въ назението правата на населението и да се не изоставя то на произвола на многоревностнитъ чиновници», но азъ го оттеглямъ.

Предсѣд.: Има второ предложение отъ Г-на Величкова. Моля да се прочете.

К. Величковъ: (Чете) «Областното Събрание като взема актъ отъ разясненията на Г-на Директора на Финансите, по запитването на Г-на Милковский, минова на дневния редъ.» Събранието трѣба да се отнесе по-строго къмъ правителството, но това да прави своевременно. Предъ насъ ще додѣтъ цѣль рѣдъ законопроекта, ще доде и бюджетопроектъ, и тогава можемъ да говоримъ. Азъ констатирамъ, че и комисията, която приготви отговорътъ на тронното слово, ще помѣне въ адреса на Глав. Управителъ, че Обл. Събрание желас да направи значителна икономия.

Предсѣд.: Настоява ли Г. Ив. Х. Петровъ на предложението си?

Ив. Х. Петровъ: Само колкото за препорѣчването.

Предсѣд.: Има предложение отъ Г. Величкова, подкрѣпя ли се това предложение? (подкрѣпа се). Моля, които сѣ за него, да станатъ (болшинство). Минаваме на третия въпросъ на дневния редъ: — на запитването на Г-на Кьойбашиева.

Ст. Кьойбашиевъ: Азъ моля, предложението ми да се отложи за другъ пѣтъ.

Ив. Герджиковъ: И моето предложение моля да остане за другъ пѣтъ.

Предсѣд.: Четвъртий въпросъ на дневния редъ е предложението на Г. Тонджорова. Г. Тонджоровъ има думата.

Ив. Тонджоровъ: Г-да! много ми е жално, че моитѣ предшественници тѣй лѣсно се освободиха отъ своитѣ предложения и, така скоро доде мене редъ да говоря за своето предложение, което има съвсѣмъ другъ характеръ. Тука се говори за интереситѣ на населението, а пѣкъ азъ ще говоря за интереситѣ на една частъ на представители. (Смѣхъ.) Много ми е скръбно, Г-да, че ще бава Обл. Събрание съ такъвъ деликатенъ предмѣтъ. Азъ мислехъ, че Обл. Събрание можеше динъ лесно да ма освободи отъ тоя трудъ; още при първото ми възражение да приеме да ма изключи отъ службата, за която, казахъ и по-напредъ, че не съмъ въ състояние да изпълнявамъ. Азъ, Г-да, въ своя умъ никога немога да се убѣда, че е право да се прави една разлика между разнитѣ представители. При все това, като не съмъ много вещь въ дипломатическия дѣла, не се наемамъ да тълкувамъ Орг. Уставъ, нити пакъ да критикувамъ дѣлата на Областното Събрание, нѣма съмнѣние, че когато почитаемитѣ представители на Събранието се правили такъва разлика между едни и други представители било е побудено отъ много благородни и патристически стрѣмления. Събранието, когато е рѣшило да се неплаща възнаграждение на представителитѣ по право, е мислило, че духовнитѣ представители иматъ най-ефтино врѣме, че тѣ нѣматъ никаква работа, врѣмето имъ е безъ цѣна, и, ако изгубватъ врѣмето си и тамъ и тукъ, все едно, не трѣба да имъ се плаща. Не мисля обаче, че така е мислило Областното Събрание; нито пакъ мога да мисля, че Събранието е мислило, че тѣзи хора иматъ много доходи и не трѣба да се натоварватъ съ по-вече приходъ. Но азъ зная, Г-да, че тука има хора, отъ които единъ може 20 души да купи като насъ съ своитѣ приходи. (Смѣхъ.) Тия хора като взиматъ толко пари неможатъ да упазатъ своитѣ; не знаятъ какъ да ги употребятъ. Обаче трѣба да се знае, че има и сиротопиталище, болници, и че до Негово Висок. Преосв. Филипополскій Панаретъ само азъ съмъ испращаль по нѣколко дузини ученици, за да ги въспитава, и сиромаси, да имъ помага. Азъ като оставамъ тоя въпросъ да рѣши Обл. Събрание, смѣя да вѣрвамъ, че почитаемитѣ Г-да представители сѣ убѣдени, че не трѣба да се прави разлика нито въ правата, нито въ длъжноститѣ на всичкитѣ представители, само ще кажа да ме избаватъ отъ службата, която ми сѣ вѣвѣрили. Азъ при това забѣлежихъ отъ Вжтр. Правилникъ на Обл. Събрание, че

длъжността на квесторитѣ е: да приематъ нуждитѣ фондове отъ надлѣжното мѣсто и да плащатъ възнагражденията на депутатитѣ, както и вѣщественнитѣ разноски на събраниято. Значи всички пари трѣба да минатъ прѣзъ тѣхнитѣ рѣцѣ и нищо да не остане въ тѣхнитѣ рѣцѣ. Забѣлежете това. Прѣзъ ситото се сѣе брашно и какъ налѣзва брашното на него. (Смѣхъ) Чрѣзъ фуния се налива медъ и остава на нея медъ. А ние квесторитѣ (разбира отъ членоветѣ по право) да броимъ пари и да се неоближимъ. Ако Обл. Събрание иска да прави разлика, тогава моля да ма избави и да ма отмѣни отъ тая служба.

Д-ръ Хакановъ: Г-да, азъ мисля, че въпросътъ, който се повдига отъ Г-на Тонджорова, е много ясенъ и негрѣбва много разискване, за да вземемъ едно рѣшение. Съставителитѣ на Орган. Уставъ, като взели прѣдъ видъ, че многото духовни началници сж богати и иматъ приходи, не опредѣлили възнаграждения, като и не мислили, че ще има и такива да дохождатъ отъ вънъ. и слѣдователно ще правятъ разноски. Като напр. Еврѣйскій религиозенъ началникъ. По тая причина справедливо ще бжде да се възнаграждаватъ и тѣ, още повече като и тѣ се натоварватъ съ длѣжности, както и другитѣ. Орг. Уставъ явно казва, че назначенитѣ трѣбва да бждѣтъ богати; нъ ний сме рѣшили да имъ се плаща. Тѣ трѣбва да бждѣтъ богати земледѣлци, които нѣма да се интересуватъ съ 12 — 13 лири. Такива биватъ и търговци, сѣщо които малко се помагатъ отъ 12—13 лири, за жалость обаче не се назначаватъ такива лица за представители, подава имъ се кракъ, не се зачитатъ, като изключимъ само назначението на нѣкои отъ университетъ; но за жалость всички сиромаси, които нѣматъ възможность, за това именно като е пропуснато неправилно назначение на такива представители, Събрание-то е рѣшило да се плаща и на назначенитѣ; та за туй не е право да не плащамъ и на ония по право. Азъ предлагамъ да се приеме предложението на Г. Тонджорова.

В. Нейчовъ: По повдигнатия въпросъ отъ Г-нъ Тонджоровъ, ще кажа, че не съмъ билъ никога отъ тия патриоти, които желаятъ да се плаща на членоветѣ по назначение и по право. И то по това просто съображение, като тия членове иматъ голѣми привелегии, ще бжде не деликатно нѣщо да нарушаваме тия привелегии, като имъ плащаме възнаграждение. Все пакъ ако приеме Обл. Събрание и азъ ще се съгласа да имъ се плаща само за да не се мисли, че тѣ сж по-горѣ отъ насъ (Смѣхъ).

Кьойбашиевъ: Г-нъ Тонджоровъ, като разви предложението си продължава да постои на него. Говориха се много думи, едни тѣй други иначе. Ако мислимъ по-сериозно и ако вникнемъ по въпросътъ за представителството на тия духовни началници въ Источна Румелия, който сж около 10 души, вѣрвамъ, че законътъ не ги е поставилъ да се ползватъ отъ вѣщественни разноски, защото нестоятъ тука за друго, освѣтъ че до тѣхъ се отнасятъ важни въпроси за тѣхнитѣ религии, да даватъ разяснение за свойтѣ такива . . . такива . . . (Тонджоровъ пастетва) пастетва, — стада по-добрѣ. Затова трѣба да се намѣрватъ въ висотата на положението си, че тѣхний мандатъ не сѣди на това, но по високо, да представляватъ своитѣ пастетва, като архиперейски пастири.

Ив. Тонджоровъ: Станахъ да забѣлежа на Г-на Кьойбашиева, че ако вѣкои представители представляватъ една класа хора, то сѣщо и духовнитѣ началници представляватъ друга класа хора; и защо другитѣ за хатъръ на своитѣ пзбиратели се ползватъ отъ едни права, а тѣ не? Но, да увѣра Г-на Кьойбашиева, че работата тукъ не се отнася за пари, колкото за самиятъ принципъ. Ако за едни се запазва принципътъ, защо не и за другитѣ? Когато ние тука издаваме закони за цѣлата страна, не трѣбва сами да ги разваляме.

Всичкиѣ представители като иматъ равни длѣжности, трѣба да иматъ и равни права. Каза се, че тия представители по право и по назначение сѣ всички богати, това е тѣй; но въ правата си пакъ не трѣба да се отличаватъ. Азъ ми е жално да говора за това, много ми е жално, но се принуждавамъ.

Наумовъ: Вѣрвамъ, че да се разисква тоя въпросъ твърде е деликатенъ, че повдига най-чувствениѣ нѣща.

Той се повдига отъ тия, които се интересуватъ. Ако вземемъ да видимъ Орг. Уставъ, явно ще видимъ всичко. Орг. Уставъ, тоя законъ за основа, не дава такива права, за които сега се повдига въпросъ. Не допуца да го тълкуваме по нашия кефъ.

Казва той какво да правимъ, а не казва какво да търсимъ. Слѣдователно ако Г-нъ Тонджоровъ видеше Орг. Уставъ за кого се предвижда възнаграждение, не щеше да повдига тоя въпросъ. Но ако Г. Тонджоровъ иска да му се плаща за работата *encourjmen*, то е другъ въпросъ. Азъ вѣрвамъ, ако отстъпимъ това, ще се наруши положението на Събрание. Лицата за такива мандати се избиратъ отъ най-забѣлежителнитѣ, най-учениѣ, най-богатитѣ. Права и преимущества не се създаватъ отъ Орг. Уставъ, както и Обл. Събрание, мисли, не трѣба да допуца това. Ако се е нарушилъ рѣдътъ за назначението на такива представители, другъ е въпросътъ. За това като предложението на Г. Тонджорова не е съобразно съ закона, като вѣрвамъ, че тия представители не сѣ стигнали до положение да искатъ милость, да просатъ възнаграждение, трѣбва да глѣдаме повече по правото: ако щѣтъ нѣкои отъ тѣхъ да засѣдаватъ тука постоянно, ако не щѣтъ никой не ги въздържа. Освѣнъ това трѣбва да се съобразяваме, трѣбва да глѣдаме нашето икономическо положение.

Ив. Тонджоровъ: немога да разбира каква е именно работата (Предсѣд.: говорихте много пѣти, сега можете само за разяснение да кажете нѣщо). Само за разяснение ще кажа. Единъ казва ако искатъ могатъ да дохаждатъ, ако не никой не ги задължава; но други казватъ квесторитѣ сѣ задължени да се намиратъ постоянно тука.

К. Калчевъ: Както се глѣда на тоя въпросъ, така може да се мисли. Споредъ Орг. Уставъ дѣйствително получаватъ възнаграждение само депутатитѣ, които се избиратъ отъ народътъ. Тѣй се полага въ Орг. Уставъ: право ли е или криво, другъ е въпросътъ.

Но Г-да трѣбва да глѣдаме и практическата страна на тоя въпросъ, въпросъ който е впрочемъ разясненъ. Ние имаме три категории депутати: една — депутати избирани, други — по право и третя — по назначение. На изборнитѣ депутати даваме възнаграждение. Колкото за възнаграждението на назначаванитѣ — презъ 4-тѣхъ сесии, тая негѣ, се повдига такъвъ въпросъ. Въ ланската сесия и азъ бѣхъ отъ тия, които предлагаха да се недава нищо на назначенитѣ, но Глав. Управитель писа, настоя, сѣщо и тая година трѣба да се даде такъво възнаграждение на всички като глѣдаме равно на тѣхъ: на депутати отъ народа и депутати отъ Глав. Управитель назначени, че и двѣтъ категории депутати представляватъ интереситѣ на страната. Тая година не може да не дадемъ възнаграждение на назначенитѣ. Въпросътъ е рѣшенъ. Но най-послѣ Обл. Събрание за да доде до една степенъ чрезъ рѣшението си въ 4—5 сесии да плаща и на назначенитѣ ако правимъ сравнение на назначенитѣ, на ония по-право, ще намѣримъ, че послѣднитѣ стоятъ по-високо отъ първитѣ, че тѣ представляватъ интереситѣ, религията въ морално отношение въ обществата, на които сѣ начялници.

Ето защо, Г-да, азъ мисля, че Събрание ще направи много добръ, ако рѣши въпросътъ практически. Понеже на назначенитѣ трѣба непременно да платимъ и презъ тая

сесия. Може би като глѣдаи законѣтъ да заключимъ, че го нарушавами съ такъво рѣшение, нѣ най-сѣтне Орган. Уставъ мълчи, не казва изрично, че трѣба да се дава възнаграждение, съвсѣмъ го премълчава. Значи Обл. Събрание може да вземе едно рѣшение и нѣма да збърка. Като знаемъ още повече, че всички категории депутати сме въ еднакво икономическо състояние. Не сме достигнали въ по-добро положение, нѣмаме богато състояние и сѣки отъ насъ, отъ каквато категория депутатинъ и да е, нѣма нѣкои високи титли, нѣкое особено звание.

Предсѣд.: Правите ли предложение Г-нъ Величковъ?

В. Нейчовъ: Макаръ, Г-да, да имаме убеждение, че религиознитѣ представители нѣматъ ищахъ да си даватъ оставката отъ представителството, само, защото не имъ се плаща възнаграждение, но събранието ще направи нѣщо въ интересъ на страната и достойно на представителитѣ, като се плаща и тѣмъ, инакъ ще се мислятъ, че сж по-горни отъ всички, а отъ това излиза онеправдание. За това подкрепамъ Г-на Величкова.

Предсѣд.: Моля Г-нъ Величкова да даде писмено предложението си.

К. Величковъ: Азъ не права предложение, но говоря за предложението, което се разви и разисква.

Д-ръ Хахановъ: Преди да говори Г-нъ Величковъ, азъ казахъ, че Г-нъ Тонджоровъ предлага да се плаща възнаграждение на представителитѣ по право и го подкрепихъ. Съдователно предложението е негово, а не на Г-нъ Величковъ.

Предсѣд.: Моля Г-нъ Тонджоровъ да даде писмено предложението си.

Митр. Панаретъ: Отъ начало зная, че тоя въпросъ се рѣши въ смисълъ: на представителитѣ по право, които живѣятъ тука, да се не дава никакво възнаграждение, а да се дава само на тия, които идатъ отъ вънъ. Ние тукъ се споразумѣхме, че не трѣба да вземаме нищо. (Гласове: браво! браво! ржкоплѣскания.) И тоя въпросъ дори сега се отваря отъ Г-на Тонджорова. До сега не се е повдигналъ такъвъ въпросъ, защото не бѣше тукъ Г. Тонджоровъ.

Предсѣд.: Моля, Г-да, ще се чете предложението на Г. Тонджорова.

Секр. Руселиевъ: (Чете) «Областното Събрание като изслуша мнѣнието на разнитѣ членове, одобрява да се плаща еднакво обезщетение на всичкитѣ членове на Областното Събрание.»

Д-ръ Хахановъ: Азъ предлагамъ да се прибави «за тая сесия» (Гласове: да се каже «възнаграждение», а не «обезщетение».).

В. Нейчовъ: Мнѣнието на Г-на Д-ра Хаханова не е противно. Друга сесия кога дойде, да признае това рѣшение или не.

Предсѣд.: Подкрепа ли се предложението на Г-на Тонджорова? (подкрепа се). Които са за него, да станатъ прави (Пада). — Събранието го отхвърля.

К. Величковъ: Азъ искахъ да направя бѣлѣжка върху това предложение. Предложението се касае до всички депутати, назначени и по право. За това да се отложи за друго заседание.

Д. Наумовъ: Азъ мисля, че Събранието доста добръ знаеше за какво гласува и предложението падна.

Предсѣд.: Дневний редъ е исчерпанъ. Има постѣпили прошения за отпускъ.

Секр. Руселиевъ: (чете)

Телеграма изъ Казанлъкъ. Господину Предсѣдателю на Областното Събрание, Пловдивъ. Моля Областното Събрание да ми отпусне шестъ дневенъ отпускъ по работа.

Христовъ.

(прието)

Предсѣд.: Дневний редъ на днешното засѣданіе е исчерпанъ. Има и други Г-да представители, които искатъ отпускъ именно: Калчевъ и Беневъ за днешното засѣданіе, Матакиевъ и Д-ръ Договоровъ по два дни. (Има ли предложени за идущий дневенъ редъ?)

Д. Наумовъ: Моля Събранието да тури на дневенъ редъ за идущето засѣданіе слѣдующето ми запитване: какви сѣ тарифитѣ и условията на компанията на желѣзницитѣ у Румелия, относително за пренасяннето на хранитѣ и въществата, които служатъ за спомогание на индустрията.

Предсѣд.: Моля Г-на Наумова да представи запитванието си писменно. (Представа го). Дневний редъ ся нарѣжда така:

1-о. Разискване проекта за отговоръ на словото на Гл. Управ.; 2-о. Запитванието на Г. Наумова; 3-о. Прочитаніе рапорти отъ комиссиитѣ.

Нейчовъ: Мисля, че проектътъ за отговора трѣбва да се разисква слѣдъ като се раздаде, за да иматъ врѣме Г-да Представителитѣ да го прочетатъ, но до утрѣ не зная да ли е възможно да се напечати?

Ив. П. Герджиковъ: Азъ мисля, че тоя въпросъ е изравненъ, щомъ като рѣшимъ да стане засѣданието въ срѣда.

Т. Кесляковъ: Комиссиитѣ не сѣ работили до сега, утрѣ да не става засѣданіе за да иматъ врѣме да поработятъ и внесатъ рапорти и да се напечати проекта за отговора.

Пресѣд.: Моля Обл. Събрание да опредѣли кога да стане идущето засѣданіе. (Гласове: въ срѣда. Приема се.)

Ив. П. Герджиковъ: Само съ тая забѣлѣжка щото проектътъ който ще се печатти да се раздаде утрѣ

Предсѣд.: Засѣданието се закрива. (Гласове: провѣрка).

Секретаръ Руселиевъ: (чете списъкътъ) Отсѣтствоватъ съ отпускъ: Пеневъ, Д-ръ Дагоровъ, К. Калчовъ, Матакиевъ, Христовъ и Бракаловъ. Безъ отпускъ: Григорий, Хулюси, Маджаровъ, Саллабашовъ, Стояновичъ и Франческо Райнолди.

(Край на 3 ¹/₂ часа).

Председатель: *Д-ръ Странски.*

Подпредседатели { *Ив. Х. Петровъ.*

Секретари { *Д-ръ Данчевъ.*
 { *Я. Руселиевъ.*

Стенографъ: *Ив. А. Шандаровъ.*